

KRZYMIŃSKI WITOLD ALEKSANDER (1895-1940)

Urodził się 24 stycznia 1895 roku w Inowrocławiu, w rodzinie Józefa, lekarza, radnego Rady Miejskiej (1893-1896, 1901-1905), posła do parlamentu Rzeszy (1894-1906), od 1897 roku działacza niepodległościowego, spółdzielczego i bankowego, organizatora Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i prezesa w powiecie inowrocławskim (1891-1901), prezesa „Sokoła” okręgu wielkopolskiego (1893-1895), od 24 listopada 1918 roku przewodniczącego Rady Ludowej Inowrocławia i powiatu inowrocławskiego, burmistrza (15 kwietnia 1919-1926) i prezydenta miasta (1926-1 lipca 1928) oraz Anny z Kępińskich. Świadectwo dojrzałości uzyskał 24 lutego 1915 roku w gimnazjum inowrocławskim. Podczas nauki był członkiem Towarzystwa Tomasza Zana i prezesem koła w latach 1913-1914. Jesienią 1914 roku rozpoczął studia filozoficzne i teologiczne na uniwersytecie w Monastyrze, Od 19 września 1915 roku do 20 kwietnia 1916 roku studiował prawo we Wrocławiu i w Berlinie.

16 września 1916 roku wcielony został do armii niemieckiej i skierowany do pułku artylerii na froncie zachodnim. 5 listopada 1918 roku przyjechał do Inowrocławia na urlop, 30 listopada uzyskał zezwolenie od Rady Żołnierskiej na jego przedłużenie. Do wojska już nie wrócił. 1 stycznia 1919 roku zgłosił się do miejscowego pułku grenadierów kujawskich, następnie służył w 3. pułku artylerii polowej wielkopolskiej (od 10 grudnia 1919 roku – 14. pułk artylerii lekkiej), od połowy czerwca 1919 roku na wielkopolskim froncie północnym, od końca lipca na froncie litewsko-białoruskim pod Mińskiem, Bobrujskiem i nad Berezyną. Od połowy maja do połowy sierpnia 1920 roku był na urlopie akademickim, w czasie kontrofensywy sierpniowej pułk dotarł 25 sierpnia pod Kolno, we wrześniu i do połowy października walczył pod Brześciem. Studia ukończył 20 października 1920 roku, składając egzamin aplikancki przed komisją egzaminacyjną przy Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu. Ostatecznie zwolniony z wojska został 5 listopada 1920 roku w stopniu ogniomistrza, a w 1923 roku przesunięty do rezerwy,

16 grudnia 1920 roku rozpoczął aplikaturę w Sądzie Powiatowym w Inowrocławiu. Niebawem decyzją Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa byłej Dzielnicy Pruskiej został urlopowany i oddelegowany do Polskiego Komisariatu Plebiscytowego dla Górnego Śląska w Bytomiu. Od 8 kwietnia 1921 roku kierował sekcją statystyczną na powiat prudnicki. Po rozwiązaniu Komitetu kontynuował aplikaturę w Sądzie Powiatowym w Inowrocławiu. Od 26 czerwca 1921 roku do 24 czerwca 1922 roku pracował w Sądzie Okręgowym i w prokuraturze w Bydgoszczy, w latach 1922-1923 był zastępcą kierownika Sądu Grodzkiego w Gostyniu. Po egzaminie sędziowskim (4 maja 1923 roku) był asesorem w Sądzie Powiatowym w Nowym Tomysłu, od 29 września 1923 roku sędzią w Sądzie Powiatowym w Gnieźnie, a od 4 lipca 1925 roku w Inowrocławiu. 14 sierpnia 1928 roku

mianowany został przez Ministra Sprawiedliwości Witolda Grabowskiego sędzią w Sądzie Okręgowym w składzie Izby Cywilnej w Poznaniu. 8 lutego 1930 roku Prezydent RP mianował go sędzią w Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu.

Miał poważne zasługi w organizacji sądownictwa wielkopolskiego, był uznanym autorytetem w zakresie prawa cywilnego, zwłaszcza zaś prawa byłej Dzielnicy Pruskiej. W latach 1931-1932 był na kursie w batalionie podchorążych rezerwy piechoty w Śremie. Tam mianowany został podporucznikiem rezerwy piechoty ze starszeństwem od 1 września 1932 roku i przydzielony do 55. pułku piechoty. Od lutego 1934 roku do końca 1937 roku był członkiem komisji egzaminacyjnej dla egzaminów sędziowskich przy Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu. 31 marca 1936 roku został mianowany sędzią Sądu Najwyższego, wszedł w skład Izby Cywilnej w wydziale dla byłej Dzielnicy Pruskiej. Oceniał rewizje od wyroków sądów apelacyjnych w Poznaniu, Bydgoszczy i w Katowicach. W 1938 roku był członkiem Izby do Spraw Adwokatów.

5 września 1939 roku ewakuował się pociągiem Sądu Najwyższego do Dubna, 16 września 1939 roku założył mundur i dołączył do nieznanego oddziału wojskowego maszerującego w kierunku granicy rumuńskiej. Dalsze jego losy są nieznane. Dostał się do niewoli sowieckiej i był przetrzymywany w obozie w Kozielsku, skąd wywieziono go 11 kwietnia 1940 roku na podstawie listy NKWD nr 022/1 poz. 65 datowanej 6 kwietnia i zastrzelono w lesie katyńskim 13 kwietnia 1940 roku rano lub przed południem. Podczas ekshumacji wiosną 1943 roku komisja techniczna PCK wydobyła jego zwłoki z dołu, zidentyfikowała je na podstawie zachowanych dokumentów, zaopatrzyła numerem (AM) 1392 i pochowała w bratniej mogile na nowo zbudowanym polskim cmentarzu wojennym. Przy zwłokach znaleziono legitymację oficera rezerwy, świadectwo szczepienia w obozie, notatnik z zapiskami, list od rodziców z kopertą, pocztówki, książeczkę do nabożeństwa, różaniec i drewnianą tzw. cygarniczkę do papierosów, wykonaną w obozie, z wyciętym napisem: „Kozielsk 20.11.1939”. Odznaczony był Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości i Medalami Za Długoletnią Służbę, brązowym (1938) i srebrnym (1939).

Amtliches Material, Berlin 1943, s. 204; A. Moszyński, *Lista Katyńska*, Londyn 1982, s. 103; J. Tucholski, *Mord w Katyniu*, Warszawa 1991, s. 148; *Historia Gimnazjum i Liceum w Inowrocławiu*. cz. II, Inowrocław 1995, s. 48; *Rozstrzelani w Katyniu*, Warszawa 1995, s. 127; T. Kryśka-Karski, *Straty korpusu oficerskiego*, Londyn 1996, s. 213; *Księga pochowanych żołnierzy*, Pruszków 1996, s. 198; M. Paluszkiewicz, J. Szefs, *Słownik biograficzny członków tajnych towarzystw gimnazjalnych*, Poznań 2000, s. 108; *Katyń: księga cmentarna*, Warszawa 2000, s. 316 (fot.); S. Gulczyński, *Sędziowie, adwokaci i notariusze w międzywojennym Poznaniu w świetle spisów urzędowych*, „Kronika Miasta Poznania” 2008, nr 3, s. 214, 216, 244-246, 247; *Informacje bratanka*, Aleksandra Krzywińskiego z Warszawy (1998); W. Śmigiel-ski, *Mieszkańcy Gostynia i okolic w mogiłach katyńskich*, Gostyń 2015, s. 61-62.